

GÖTEBORGS UNIVERSITET
STENEBY KONSTHANTVERK OCH DESIGN

Coy

Ludvig Ödman

Examensarbete 15 högskolepoäng för
Konstnärlig kandidatexamen i konsthantverk.

Degree work 15 higher education credits towards
Bachelor of Fine Arts in Arts and Crafts

VT 2012

Konstnärligt kandidatprogram i Järn & Stål / offentlig gestaltning,

180 högskolepoäng

BA Programme in Iron and Steel / public space,
180 higher education credits

Inledning

Bakgrund	3
Frågeställning	4
Syfte	4

Undersökning

Genomförande	5
Slutsats	16
Diskussion	16

Vinkorkar samlades på under många, många år. För att någon gång kunna bygga den där flytvästen av vinkorkar som han alltid velat ha.

- *Ludvig Ödman*

Bakgrund

Någon gång i början av 70-talet, lade en nära släkting till mig ut dagstidningar på arbetsbänkarna i sin nyrenoverade verkstad. Ett fyrtiotal år senare ligger fortfarande de med åren gulnade tidningarna kvar. Saker har staplats och stoppas och ställts, och nu för tiden får man följa en smal passage genom en bergskedja av prylar, staplade på åldrat tidningspapper.

Det har alltid varit så med honom. Saker ska göras på ett speciellt sätt. Alla pappförpackningar har under många års tid minutsöst klippts ned till små lappar där man kan anteckna, vad man nu behöver anteckna, på baksidan. Lapparna har en förlaga, en slags originallapp med det rätta och korrekta måtten enligt hans bestämmelser. Jag skulle kunna tänka mig att det finns hundratusentals sådana små lappar instoppade i allehanda skrymslen och vrår. Att om då svåra tider nalkas och tillströmningen av pappförpackningar tar slut, så har han fortfarande anteckningslappar för sex livsförbrukningar i tryggt förvar. Det är som att känslan övermannar förnuftet. Eller i alla fall det vanliga människor kallar förnuft. Något han brukar säga är; ” Då du behöver något ska du redan ha det” eller ”släng ingenting” vilket även står skrivet med stora bokstäver på hans kylskåp.

Jag tycker själv att det är en hårfin gräns mellan det maniska beteendet och där något ses som ett genidrag. Jag ville genom mitt examensarbete fånga det vackra och mystiska i samlandet, och försöka ringa in känslan och stämningen i en serie objekt. Det vackra med en människa som har en passion.

Frågeställning

Hur fångar jag en stämning i ett objekt utan att berätta för mycket för betraktaren? Hur lägger jag upp ett arbete utan att se slutresultatet i förväg?

Syfte

I min barndom arbetade min far på historiska museet i Lund. På den tiden var museet dammigt och slitet, och ingen hade egentligen lagt någon utställningsteknisk hand över stället sedan början av seklet. En trång och skramlande hiss tog en upp på vinden där den läskiga tanten satt i kuriosakabinettet och sorterade mynt. Saker från världens alla hörn hade i hundratals år släpats till den här vinden, där föremålen utan en egentlig ordning ställts på hyllor för att sedan börja fylla golv och alla tänkbara skrymslen. Små historier som denna från min uppväxt har tjänat som syftet till mitt arbete. Jag växte upp med två arkeologer till föräldrar, och deras samlingar och samlande tätt in på. Jag vill möta varelsen bakom samlandet.

Genomförande

Som en ingång till arbetet ställde jag mig frågan: vad är det som är drivkraften? Jag minns en gammal vän som hade fått en ratt till ett rallyspel på sin dator. Han hade talat om den här fantastiska ratten ganska länge innan jag väl fick se den. Under sängen i hans rum drog han fram en låda. Ratten låg fortfarande i originallådan, och inte nog med det, den var fortfarande inpackad i sin skyddsplast. Till och med kablarna låg snyggt ihoplindade med alla metallklämmorna som höll dem på plats. Systematiskt virade han upp alla klämmorna, plockade ut alla komponenterna och tids nog var ratten framme. Lika systematiskt packade han ner ratten i plasten och lådan då vi var färdiga. Ratten och alla kablarna var på plats i lådan som sköts in i säkert förvar under sängen igen. Wow! Tänkte jag. Det var något fantastiskt med hela processen som inspirerade mig. Som att han försökte skapa en ordning där han inte tyckte den fanns.

Med denna gamla vän i bakhuvudet började jag själv ordna upp saker jag upplevde som röriga. Jag sorterade alla mina växelmynt efter årtal och typ. Radade upp dem snyggt och prydligt. Flyttade runt saker på min arbetsplats efter storlek, därefter efter funktion, och storlek igen, och färg... Jag fortsatte med att sopa golvet, och satte mig där efter ner och försökte förstå skräphögarna. ”den här tussen ska ligga här, brevid denna biten som är brun...då borde den egentligen flyttas till den här högen...Nej förresten den ska ligga bland skräpet som har en rakare karaktär...”

Det var något behagligt att se skräphögen växa fram till en ett strukturerat mönster, och det spelade ingen roll hur länge jag satt och sorterade, det fanns alltid utrymme för förbättringar.

En organiserad skräphög

Foto: Ludvig Ödman

Lite sorterad natur

Foto: Ludvig Ödman

På något vis så tycker jag att samlandet och sorterandet är goda vänner. Efter fler undersökningar med sorterande och uppradande fortsatte arbetet med en slags kapslar av inlindat papper. Kapslarna var så stora att de låg bekvämt i handen. Vissa av dem var kantigare än andra och avslöjade lite om vad som fanns innuti. Jag tyckte om dem ensamma, men det var framförallt mängden som tilltalade mig. Jag byggde hundratals små kapslar som jag organiserade på olika sätt. Kapslarna öppnade jag sedan och på insidan kunde man se att något blått hade skavt mot förpackningen. Det blev en stor hög av kapslarna och ett blått pulver som inte riktigt gick att relatera till, låg strött på marken. Något med det myckna fick mig att fortsätta. Jag tänkte på ai wei wei hög av tillverkade solrosfrön, och hur det är något med högen som tilltalar mig. Djupt inne i den mänskliga hjärnan tror jag att högen i många fall ger någon slags positiv signal. Har man en hög så har man mycket, och då är man på så vis säkrad. Jag funderade fram och tillbaka på detta och kom fram till att det kändes för lätt på något sätt. Som att högen egentligen är ett slags

effektsökeri som jag inte är intresserad av. Hade jag släpat in och organiserat 25 miljoner pinnar, och kanske till och med målat eller packat in dem på något sätt, så hade det säkert setts som tokigt och imponerande. Historien om samlaren som sparar och plockar, stoppar och stuvar, passade inte riktigt in på högen. Det är något oåtkomligt och kaotiskt som inte stämmer. Det blir för djurlikt. Lövsalsfåglar och andra djur som samlar gör det av en instinkt som säger att det ska vara på detta viset, medan samlaren har en annan intention. Framförallt skulle mystiken försvinna. Vad är då intentionen?

Under många år samlade min far på vinkorkar. Han hade en vision om att sex hundra vinkorkar skulle skapa flytvästen han alltid velat ha. Tyvärr så hann jag in boxen göra sitt intåg och planerna gick i stöpet. Själv samlar jag på gamla tepåsar för att jag tror att jag kommer behöva dem till något liknande någon gång. Då finns det ju en intention att med samlingen någon gång uträtta något ”viktigt”. Men en kapsyl eller frimärkssamling då? Är det i görandet som drivkraften finns då?

Massan av objekt med okänt innehåll. Foto: Ludvig Ödman

Det var väldigt behagligt att förutsättningslöst arbeta utan att ens kunna ana vad slutresultatet skulle bli. Ett tag arbetade jag med hängande plåtvolymer med lerkapslar som på ett nästan rituellt sätt monterades i formen permanent. Ungefär som relik i form av ”flisa från Jesu stortå” och ”färgskav från Mose sandal” monterades i medeltida dopfuntar och plomberades för evigt med bly. Vid en närmare fundering, passade sig inte detta sätt att låsa fast objekten riktigt med vad jag ville uttrycka. Tanken var vid den här tidpunkten att visa samlandet på tre olika sätt. Det pragmatiska, det maniska och det djurlika. I sin pragmatiska form där objekten varsamt och noggrant packas ner i ett skyddshölje för att sedan ställas undan. Det maniska, där det finns en slags desperation och naivitet. Och det djuriska som blir något väldigt instinktivt.

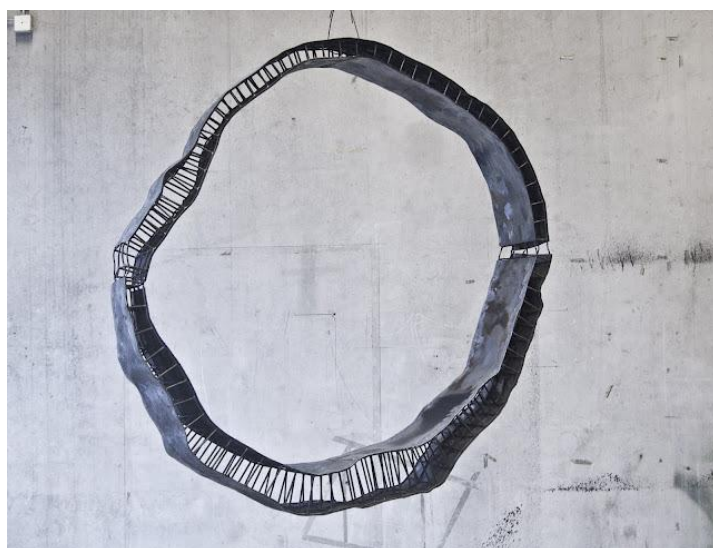
Dopfunt Höörs kyrka. Blyplomberade relikier Foto:Chatarina Ödman

En av de tidigare kapslarna, som var tänkt att plomberas fast vid en större form. Foto: Ludvig Ödman

Lerkapslar innan montering i större form Foto:Ludvig Ödman

"Ringen" Som en skiva av en större form. En behållare som grävts ned under marken, eller något organiskt med ett innehåll. Foto: Ludvig Ödman

Struktur. Foto: Ludvig Ödman

Djurlikt sätt att samla? Ett svalbo, en myrstack, en bikupa. Foto: Ludvig Ödman

Det var något som hände då jag började skruva ihop plank från gamla lastpallar. Egentligen skulle jag bara bygga ett slags hyllsystem till den stora stålringen, men det blev något naivt och ”haffsigt” över det hela som jag gillade. Jag ersatte skruven som kändes för raffinerat, mot spik.

Jag kommer ihåg att det var något speciellt att konstruera en trädkoja. För mig var det egentligen inte görandet som jag tyckte var spännande. Jag ville ju ha en färdig trädkoja. Allt fick på så vis en ganska naiv och brådslande karaktär, med snett avsågade brädor, spikar som satt lite hur som helst och delar som inte riktigt passade. Snabbt skulle det gå. Trots att allt var färdigt för inflyttning, slutade det alltid med att jag satt hukad inne i min skeva och fuskbyggda koja och undrade vad meningen med detta var. Så det var ju bara att riva ned det man byggt och bygga upp det igen. Med andra ord så var det görandet som var viktigt.

Ett slags golv växte fram, ett utsnitt av något större. En tydlig gräns mellan två världar. Från detta golv sträckte sig ett hyllsystem ned under marken som var fullständigt packat med små paket som innehöll något okänt. Jag försökte fånga karaktären av att någon velat få det färdigt snabbt, och där utseendet inte var planerat från början. Något som byggts på och byggts på för att fortsätta fylla med något väldigt, väldigt viktigt.

Jag bestämde mig för att utveckla vidare ”golvet”, och istället som min tidigare intention att visa samlandet på tre olika sätt, tyckte jag att golvkonstruktionen skulle bli vad jag skulle presentera. Det kändes betydligt mer sammanhållet och enklare för en betraktare att sätta sig in i. Slutresultatet presenteras som två skulpturer med kopplingar till varandra. Det naiva, desperata och aningen humoristiska är i slutändan det jag uppskattar med samlandet och samlaren.

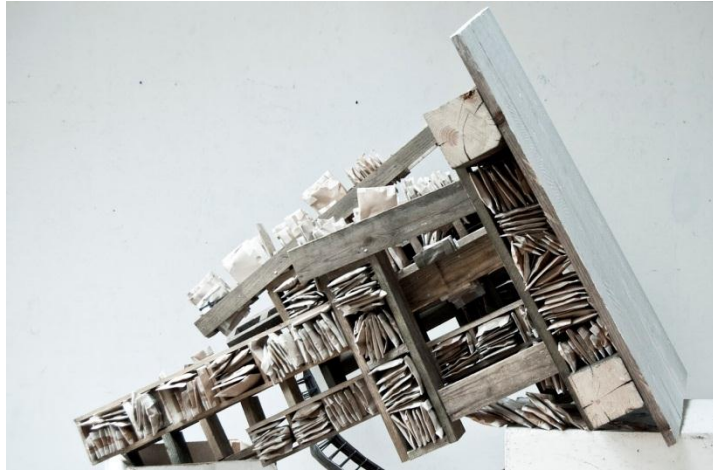
En av flera pappmodeller till plankkonstruktionen. Foto: Ludvig Ödman

Papperskapslarna förändrades under processen till ett slags paket. Foto: Ludvig Ödman

Foto: Ludvig Ödman

Slutsats

Det är en ganska frigörande känsla jag kommit fram till. Att det faktiskt är jag som styr, och inte materialet. Jag har länge brottats med min bakgrund i traditionellt smide där problemet har varit att jag alltid velat uttrycka allt i metall, och framförallt med traditionella tekniker. I projektet använde jag mig av metallen mer som en bas att luta mig tillbaka på, samtidigt som jag lämnade utrymme för nya material och uttryckssätt.

Jag valde att kalla mitt arbete för ”coy”. Engelskans coy som har flera liknande betydelser, men där avskild, blyg och undangömd fick stå för mitt arbete. Coy kan även en person kallas som är oförmögen eller ovillig att fungera i sociala situationer. Jag är osäker om det är skulpturerna, processen eller varelsen i historien om att samla jag ger en titel. Hur som helst, så känner jag att jag tagit ett kliv i en ny intressant riktning. Det känns nästan lyxigt att man kan ha så roligt och spännande under en process. Många nya erfarenheter och metoder kan jag nu placera i min privata bokhylla för konstnärligt skapande, för att när tiden är mogen plocka ner och använda dem på nya sätt.

Diskussion

I efterhand då jag fått lite distans till mitt arbete kan jag reflektera över examinationen, min presentation, min uppsats och arbetet. Först och främst måste jag nämna att jag var mycket nöjd med examinationen. Båda opponenterna ställde bra frågor och det blev en trevlig diskussion. Vi talade om hur jag skulle kunna ta arbetet vidare till ett nästa steg, vilket jag själv tänkt på. Jag ser verkligen fram emot att på egen hand arbeta vidare med detta arbete.

Examinator: Heiner Zimmermann

Opponent:

Opponent: ~

Handledare: Pär Gustafsson

Examinator: Heiner Zimmermann

Opponent:

Opponent:

Handledare: Pär Gustafsson